

УДК 338.486

Каптюх Т.В.

старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

МІСЦЯ КОЗАЦЬКОЇ СЛАВИ

Козацтву належить особливе місце в історії нашої держави та в історичній пам'яті української нації. Саме козацтво було тією силою, яка активно впливала на історію України XVII – XVIII ст., розвивала і боронила національну ідею, сприяла захисту політичних, економічних, культурних досягнень українського народу, його духовному розвитку.

Унікальність нашої історії і нашого народу полягає в тому, що у козацтві виявився творчий і волелюбний дух наших предків. Кожен в Україні чув про козаків. Козак в нашій уяві – це звитязний воїн, що не розлучається з шаблею. Захисник Вітчизни, оборонець прав і віри, звичаїв та гідності кожного, хто живе під небом України. Про них написано багато наукових книжок, цікавих романів, знято фільмів. Про наш козацький рід і його ватажків говориться в урочистій пісні нашої держави – гімні України. А про малого хлопця і дорослого парубка, що вміє відстояти свою честь і захистити слабшого, старого, жінку, у нас кажуть: справжній козак. І у це слово вкладають розуміння найбільших чеснот нашого народу.

Козацтво в Україні виникло більше 500 років тому, в час розпаду Київської Русі після монголо-татарської навали. Українські міста піднімалися з руїн, але володарем колись могутньої держави стали литовські князі, хоча переважну більшість населення Великого Князівства Литовського складали українці й білоруси. В перші часи українці під новою владою почувалися вільно, литовці не утискали їх ані віри, ані мови, ані прав чи звичаїв. Та вже у XV – XVI ст. посилювався вплив поляків, починається відбирання прав і процес закріпачення селян. Українці перестали почувати себе господарями на власні землі.

Свободолюбний народ, українці шукають виходу, йдуть у степи, за дніпровські пороги – на Запоріжжя. Там, у вільних, але дуже небезпечних місцях і виникає український різновид європейського лицарства, особливий воєнний стан - козацтво, який ширився, поповнювався енергійними та завзятими, сміливими й талановитими вояками. Козаки стали провідною

силою, що сприяла формуванню сучасного українського народу. По всій Україні утвердився найдемократичніший на той час устрій козацького народовладдя. Козак і українець означало те й саме, а українців у світі називали «козацьким народом». Прилучатись до козацтва вважали за честь не тільки українці, а й багато чужинців, захоплених доблестю і моральними чеснотами козаків.

За словами О. Апанович: «...козак відзначався високими морально-етичними якостями, сильним почуттям патріотизму, розумінням найвищої цінності волі й незалежності, фізичним гарту, витривалістю, й умінням концентрувати енергію. Ці риси... вплинули на формування всієї української нації, ментальності українців». Саме ці якості ми, нащадки козаків маємо наслідувати ходячи стежками, по яких ходили наші славні пращури.

Місця козацької слави мають для українського народу велике меморіальне значення. На жаль, більшість з цих пам'яток (такі, наприклад, як плавні Великого Лугу Запорозького) знищені. Тому важливо берегти та відвідувати ті місцини, що ще залишилися.

На жаль, небагато туристичних агентств пропонують тури по місцях козацької слави, проте такі екскурсії існують. Мешканцям Луцька пропонують тур Луцьк-Берестечко-Пляшева-Луцьк. Запоріжани у вільний час можуть відвідати музей козацтва на Хортиці, полтавчани – музей історії Полтавської битви. Деякі агентства можуть запропонувати тури до Чигирина, Суботіва, резиденції Б. Хмельницького.

Проте, слід зазначити, що географія козацької слави охоплює всю Україну – від польського кордону до Луганська, «від Сяну до Дону». У кожному регіоні є сакральні місця, де вирувало козацтво у славетні часи. Задача кожного українця інколи відвідувати такі місця за допомогою туристичних агенцій та власними силами.

Одним із чинників, через які виявляється ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави, є патріотизм, який «виявляється в любові до Батьківщини, свого народу, турботі про його благо, сприянні становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовності відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею, повазі до українських звичаїв і обрядів, усвідомленні спільності власної долі з долею Батьківщини, досконалому володінні українською мовою».

«Пізнай себе, свій рід, свій нарід, свою землю, - і ти побачиш свій шлях у майбутнє...» – ці слова видатного мандрівного філософа XVIII століття Григорія Сковороди для кожного покоління залишаються актуальними, бо тільки через пізнання себе і отчого краю відкривається розуміння свого місця у суспільстві.

Нажаль низька якість надання туристичних послуг у державі, а також обмеженість інформації про козацькі туристичні об'єкти не робить цей вид туризму масовим. Україна дуже мало коштів інвестує в рекламу, і, як результат, українці, обираючи місце для подорожі, зупиняються в тих місцях, рекламу яких вони бачать по телебаченню, в журналах чи інших засобах масової інформації.

Таким чином, Україна належить до тих країн, що мають значний, але нереалізований потенціал туризму по козацьких місцях. Основними перепонами, що перешкоджають розвитку цієї сфери в нашій країні, сьогодні виступають, переважно, чинники правового, управлінського, економічного, екологічного, соціального та культурного характеру.